

at fra det Land, hvor man i saa Henseende maaske venter sig den største Støtte, lyder Røsterne ganske modsat, jeg sigter dermed til Tyskland. Det er jo Statsorganisationens, Kommandoens, Forbudets og Ordrenes Land fremfor alle, og her har man fra oven organiseret Forsyningen, Næringslivet og alt med fremrageade og stor Dygtighed, men det er dog i denne Sammenhæng interessant at høre, hvad selve Overledelsen af hele dette System udtaler om de under Krigen indvundne Erfaringer. Jeg vil med den højtærede Formands Tilladelse oplæse Udtalelser, der er fremsatte af Ernæringsministeren Batocki. I Mitteilungen aus dem Kriegsernährungsamt fra Efteraaret udtaler denne Minister følgende: „Det er fuldstændig umuligt, at en offentlig Kæmpebedrift, der ledes af fastlønnede, uden personlig økonomisk Interesse arbejdende Embedsmænd, blot tilnærmelsesvis skulde kunne arbejde saa billigt og med saa ringe Gnidningsmodstand og Tab som den frie Detailhandel, der er henvist til at udnytte enhver nok saa ringe Fordel og til at undgaa ethvert Tab, som kan undgaaes . . .“. Det hedder endvidere: „De Pengesummer, som ved den fri Omsætnings Udelukkelse — trods al Umage — maa bogføres af Stats-Kontorerne, som Vederlag for Forvaltningskostninger, for Fragt og Lægning og som Tab ved Varefordærlighed, maa være større, end de var i Fredstid. Denne tvungne Krigsøkonomi er, som Tingene nu en Gang har udviklet sig, ifølge min Overbevisning, ganske nødvendig, og at gaa bort fra den vilde paa nærværende Tidspunkt være fordærligt. Men til Trods for denne ubetingede Nødvendighed er og bliver denne (Tvangsøkonomien) et Onde, hvis Følger man maa tage med i Købet saa længe, indtil Fredens Komme en Gang vil tillade at begynde Likvideringen af Krigens Tvangsøkonomi og Fredsøkonomiens Genindsættelse i sine Rettigheder. De, som ønsker sig dette Omsving fuldbyrdet hellere i Dag end i Morgen, behøver ikke bestandig at henvende Offentlighedens Opmærksomhed paa den nuværende (Krigs-) Økonomis Mangler: Varnernes Fordyrelse og Fordærlighed“. Jeg tror, at man fra socialdemokratisk Side gør rettest i at være opmærksom paa denne Fallit, som dette organiserede System,

Statens Overtagelse af Ernærings- og Ledelse af det hele, faktisk har spillet i Tyskland.

Jeg har allerede fremhævet, at Indenrigsministeriets Virksomhed og den højtærede Indenrigsministers Forhold til disse Problemer har været dobbelt og ingenlunde ensidigt alene holdende fast ved, at det var Staten og Embedsmændene, der skulde afgøre alt, men jeg har ogsaa tilladt mig som Eksempel paa det modsatte at fremhæve et enkelt Tilfælde, nemlig Karbidspørgsmaalet, med Hensyn til hvilket det utvivlsomt har været saaledes, at den gode Villie til at regere har virket uheldigt. Det vil erindres, at den højtærede Indenrigsminister, allerede da jeg fremsatte mine første Bemærkninger om denne Sag her i Salen, benægtede mine Tals Rigtighed, og at han senere i sin store Tale kom tilbage til dette Spørgsmaal og gjorde gældende, at de Tal, jeg havde nævnt, var forkerte. Jeg maa maaske have Lov til at oplæse efter det stenografiske Referat, nøjagtigt som det er sagt; jeg udtalte følgende: „Og dér skete da det, at midt under Forhandlingerne om denne Kontrakt faar den paagældende Direktør at vide, at nu bydes der ikke 80 Øre pr. kg for de 4 Mill. kg, men 1,25 Kr., og hvis man kunde stille mere til Raadighed, kunde der skaffes endnu højere Priser; det havde i hvert Fald vedkommende Direktør Følelsen af. Det var jo en kedelig Omstændighed, som gjorde Forhandlingerne vanskelige. Det var umuligt at komme tilbage til de 80 Øre, saaledes at naar Staten eller nogen af dens Organer paa Indenrigsministeriets Vegne i dette Øjeblik har købt for noget over 4 Mill. Kr., er der givet ca. 1 Million mere ud, end det samme Kvantum vilde have kostet Landet, hvis det var indført ad de Veje, som jeg vil kalde det organiserede private Initiativ“. Jeg har ikke her udtalt, at der var betalt 1 Kr. 25 Øre for Karbid, men at der var budt 1 Kr. 25 Øre pr. kg, og jeg nævned, at det, der var betalt for 4,000 Tons, var lidt over 4 Mill. Kr., hvilket svarer til det faktiske Forhold, idet der er betalt med Omkostninger lidt over 1 Kr. pr. kg. Men det kommer maaske til Dels af, at disse Udtalelser ikke var saa klare, at de ikke kunde give Anledning til Misforstaaelse, og